

XXXVI OLIMPIADA FIZYCZNA (1986/1987). Stopień W, zadanie teoretyczne – T1-A.

Źródło: Komitet Główny Olimpiady Fizycznej,
Fizyka w Szkole nr 3, 1987

Autor: Waldemar Gorzowski

Nazwa zadania: Na Księżycu

Działy: Astronomia i grawitacja

Słowa kluczowe: Okres obrotu Księżyca

Zadanie teoretyczne – T1-A, zawody stopnia wstępnego, XXXVI OF

Na powierzchni Księżyca, na skutek izotropowego padania na jego powierzchnię meteorytów, utworzyła się warstwa pyłu o grubości 1 m i gęstości $d = 2 \text{ g/cm}^2$. Oblicz względną zmianę okresu obrotu Księżyca wokół jego osi, związaną z osadzeniem się pyłu przyjmując, że promień Księżyca R wynosi 1740 km, a jego średnia gęstość d jest równa $3,35 \text{ g/cm}^3$. Przyjmujemy, że Księżyc jest jednorodną kulą.

Rozwiązanie

Zgodnie z warunkami zadania osiadanie pyłu na Księżycu nie zmienia jego momentu pędu. Zatem

$$I_1 \omega_1 = I_2 \omega_2$$

Gdzie I_1 i I_2 oznaczają momenty bezwładności Księżyca przed i po pokryciu jego powierzchni pyłem. ω_1 i ω_2 oznaczają odpowiednie prędkości kątowe powiązane z okresami obrotu wzorami

$$\omega_1 = \frac{2\pi}{T_1},$$

$$\omega_2 = \frac{2\pi}{T_2}$$

Warstwa pyłu jest bardzo cienka w porównaniu z promieniem Księżyca. Możemy więc warstwę pyłu traktować jako powłokę o zerowej grubości (i jednorodną, zgodnie z warunkiem zadania). Moment bezwładności I_2 jest sumą momentu I_1 oraz momentu bezwładności powłoki:

$$I_2 = I_1 + I_P$$

Zatem

$$I_1 \frac{2\pi}{T_1} = (I_1 + I_P) \frac{2\pi}{T_2}$$

Stąd względna zmiana okresu wynosi

$$\delta = \frac{T_2 - T_1}{T_1} = \frac{I_P}{I_1}$$

Mamy

$$I_1 = \frac{2}{5} M R^2 \qquad I_P = \frac{2}{3} m R^2$$

gdzie M oznacza masę Księżyca a m – masę pyłu.

Mamy:

$$M = \frac{4}{3} \pi R^3 \rho$$

$$m = 4\pi R^2 h \rho_p$$

Zatem:

$$\delta = \frac{5 h \rho_p}{R \rho} \quad (\approx 1,72 \cdot 10^{-6})$$